

Muistio

Projekti	Maaselän tuulivoimapuiston osayleiskaava
Projekti nro	1510081682
Aihe	Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu
Päivämäärä	4.6.2025
Aika	klo 13:00-14:47
Paikka	Teams
Koollekutsuja	Heta Tuunanen, Ramboll
Osallistujat	Markku Siira, Pohjois-Pohjanmaan ELY Veli-Matti Kangas, Pohjois-Pohjanmaan ELY Touko Linjama, Pohjois-Pohjanmaan ELY Erika Kylmänen, Pohjois-Pohjanmaan liitto Mika Sarkkinen, Pohjois-Pohjanmaan museo, arkeologi Samuli Paitsola, Pohjois-Pohjanmaan museo, rakennustutkija Anita Valkonen, Oulunkaaren ympäristöpalvelut, ympäristötarkastaja Camilla Vihanta, Oulunkaaren ympäristöpalvelut, ympäristötarkastaja Annakaisa von Leber, Ilmatieteen laitos Jarmo Pohjola, Oulun kaupunki Petri Leskinen, Utajärven kunta Janne Heikkinen, Utajärven kunta Heta Tuunanen, Ramboll Elina Salo-Miilumäki, Ramboll Helena Muukkonen, Ramboll Henna Leppänen, Ramboll klo 14.00 asti Vesa Miettunen, OX2 klo 13.54 asti
Poissa	Minna Takalo, Pohjois-Pohjanmaan ELY Sari Pulkka, Pohjois-Pohjanmaan liitto Anu Montin, Oulun kaupunki Teija Turunen, Metsähallitus
Liitteet	Kokouksen esitys (vain viranomaiskäyttöön)

Asialista 21.5.2025
Kokous 4.6.2025

Ramboll
Niemenkatu 73
15140 LAHTI

P+358 20 755 611
F+358 20 755 6201

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Avattiin kokous klo 13.05. ELY:n Touko Linjama toimi puheenjohtajana, sihteeriksi valittiin konsultilta Helena Muukkonen. Kokouksen asialista ja aineisto on toimitettu ajallaan. Muistion luonnos toimitetaan kommentteille osallistujille kokouksen jälkeen ja valmis muistio kaikille kutsutuille. Pidettiin esittäytymiskierros.

2 Kaavaluonnoksesta saatu palaute ja siihen laaditut vastaukset sekä tehdyt toimenpiteet

Konsultilta Tuunanen esitteli kaavaluonnoksesta saatua palautetta ja alustavaan kaavaehdotukseen tehtyjä muutoksia.

Kasvillisuus ja luontotyytit:

- valkolehdokki ja tv-alue ovat päällekkäin
 - esiintymä tarkistetaan kesällä 2025 maastossa ja tarvittaessa haetaan esiintymälle poikkeuslupaa
- luontoselvitykset eivät kattaneet tv-alueita kokonaisuudessaan

- tv-alueita on pienennetty ja luontoselvitysaluetta laajennetaan kattamaan tv-alueet sekä muut kaavan osoittamat maankäytön muuttuvat alueet

Voimalan 5 hydrologiset vaikutukset

- maanmuokkaustoimenpiteitä ei kohdistu luo-merkinnällä rajatulle suoalueelle
- voimalalle 5 on laadittu valuma-alueanalyysi, jonka mukaan vaikutukset luo-merkinnällä rajatulle suoalueelle ovat merkityksettömiä ja ajoittuvat rakentamisen ajalle. Huoltotien rakentamisessa käytetään tierumpuja vaikutusten lieventämiseksi.

Lepakot

- lepakkorakennus sijaitsee tv-alueen ulkopuolella, toimii lepakkoselvityksen mukaan pohjanlepakon päiväpiilona (yksi havainto)
- tuparakennus tarkistettu maaliskuussa -25, ei havaintoja tai merkkejä lepakoista sisäpuolella tai ulkopuolella, välipohjaan ei päästy
- rakennus kylmillään, ei sovellu talvehtimiseen

Linnusto

- pöllölaskenta toistettiin keväällä -25
- havaintoja tehtiin viirupöllöstä suunnittelualueen ulkopuolella ja huuhkajasta suunnittelualueella, pesäpaikkoja ei paikannettu
- huuhkajan pesäpaikan selvittämiseksi laadittiin desktop-elinympäristötarkastelu, jonka mukaisesti pöllöille hyvin soveltuvaa varttunutta metsäistä elinympäristöä on vähän hankealueella tai sen lähetyvillä
- huuhkaja kelpuuttaa parempien pesäpaikkojen puutteessa pesäpaikakseen myös kivikkoiset metsiköt ja hakkuuaukeat, joita löytyi sekä hankealueelta että sen ympäristöstä. Tällaiset pesäpaikat tyypillisesti häviävät taimikoiden kasvaessa.
- hankealueella sijaitsevat merkittävimmät teeren soitimet sijoittuvat hakkuu- tai myrskytuhoalueille ja luonnostaan häviävät muutamien vuosien jälkeen taimettumisen seurauksena
 - alueen tärkeimmät teeren soidinpaikat sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolelle

Liikenne

- hankkeesta on laadittu liikenteellinen saavutettavuusselvitys
- liikennemäärien muutoksista on esitetty arviot todennäköisiltä kuljetusreiteiltä

Sähkönsiirto

- sähkönsiirtovaihtoehtoihin on lisätty neljäs vaihtoehto
- kolme neljästä sähkönsiirtovaihtoehdosta on yhteiskäyttöisiä muiden lähiseudun hankkeiden kanssa
- päätös toteutettavasta sähkönsiirtoreitistä tehdään myöhemmässä vaiheessa, kun muiden hankkeiden aikataulut tarkentuvat

Maisema

- rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kohteet on esitetty selostuksessa
- yhteisvaikutusten arviointi on arvioitu varovaisuusperiaatteella naapurihankkeiden suurimmilla vaihtoehdoilla
- maisemavaikutusten lieventämistoimenpiteitä on esitetty kaavaselostuksessa yleisellä tasolla, mutta kaavassa maisemavaikutusten lieventämistoimenpiteitä ei määrätä
- ympäröiviin hankkeisiin nähden Maaselän hanke sekä voimalakorkeudeltaan että -määrältään maltillinen
- kumottuun kaavaan nähden 10 m voimalakorkeuden noston myötä maisemavaikutusten ei arvioida merkittävästi kasvavan

Muinaisjäännökset

- alueelle on laadittu uusi arkeologinen inventointi loppuvuodesta 2024
- inventoinnin tulokset on huomioitu kaavassa

3 Alustava kaavaehdotuskartta

Kaavakarttaan tehtyjä muutoksia:

- tv-alueita on pienennetty
- muinaisjäännös (Maaselkä 2) on merkitty aluemerkinällä

Kaavamääräyksiin tehtyjä muutoksia:

- muinaisjäännöksen määräystä on korjattu museon lausunnon mukaisesti
- kaavamääräysten termejä on muutettu

Kysymykset hankevastaavalle

Kylmänen/liitto: Mikä on sähkönsiirtovaihtoehtojen tilanne? Ovatko kaikki yhtä mahdollisia toteuttaa?

- Miettunen/OX2: Kolmeen neljästä sähkönsiirtovaihtoehdosta liittyy muita tuotantohankkeita, joten sähkönsiirron toteutuminen riippuu paljolti muiden hankkeiden aikataulusta. Neljäs vaihtoehto Ponteman tuulivoimahankkeen sähköaseman yhteiskäyttö lisättiin, koska arvioidaan että Ponteman aikataulu voisi sopia Maaselän hankkeen toteuttamiseen.

Kylmänen: Minkä hankkeen yhteydessä selvitetään valittavan sähkönsiirtovaihtoehdon vaikutukset?

- Miettunen OX2: Maaselän hankkeen yhteydessä myöhemmässä vaiheessa erikseen.

Kysymykset kunnalle

Kylmänen: mikä on Maaselän etenemisen aikataulu?

- Heikkinen: Kunnalla on valmius hyväksyä kaava heti kun se on mahdollista.

Hankevastaava Vesa Miettunen poistui kokouksesta klo 13.54.

Kunnan puheenvuoro

Pohjois-Pohjanmaan ELY:n lausunnon mukaan voimalan 13 kaavamerkintöjen (tv- ja luo-alue) ristiriitaisuus ei ole hyväksyttävää. Utajärvellä kunnassa päällekkäisiä merkintöjä on useita mm. muinaisjäännösten ja asumisen osalta. Päällekkäisiä merkintöjä on uusissakin kaavoissa esimerkiksi vuonna 2024 lainvoiman saaneessa yleiskaavassa. Utajärven kunta ei halua vähentää luonnon monimuotoisuutta ja ensisijainen vaihtoehto on säilyttää valkolehdokkiesiintymä. Kunta ei näe valkolehdokkiesiintymän ja tv-alueen päällekkäisyyttä ongelmana.

- Linjama/ELY: Tässä on kaksi lakia ristiriidassa. Luonnonsuojelulaissa valkolehdokin hävittäminen on kiellettyä, alueidenkäyttölaissa tv-alue mahdollistaa rakentamisen.
 - Heikkinen/kunta: Samalla tavalla muinaismuistolaki pätee päällekkäisyyksissä. Maaselän kaavassa esiintymän kohdalle ei osoiteta maankäytön muutoksia ja siihen ei ole tulossa muutoksia.
 - Sarkkinen/museo: Muinaismuistolain kohteet ovat osa-aluemerkintänä ja alla on muu käyttötarkoitus. Kunnan esimerkissä oli kyseessä muinaisjäännös ja asumiseen osoitettu alue. Kyseinen alue on osoitettu asumiselle jo aiemmassa kaavassa, uusia alueita määriteltäessä muinaisjäännökset pyritään rajaamaan ulkopuolelle.

- Siira/ELY: Maaselän kaavassa päällekkäin ovat suojelumerkintä ja rakentamiseen mahdollistama merkintä. Hyvässä suunnittelussa tulee selvittää voimalan siirtomahdollisuudet ja selvittää esiintymän laajuus ennen poikkeusluvan hakemista.
- Linjama/ELY: Kaava mahdollistaa tuulivoimalan sijoittamisen minne tahansa tv-alueen sisällä, jolloin kaavaa voidaan tulkita niin, että tuulivoimala rakennetaan suojellun alueen päälle ja siten rikkoo luonnonsuojelulakia. Ristiriitaiset merkinnät voivat vaikeuttaa kaavan etenemistä.

4 Viranomaisten puheenvuorot ja keskustelu

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Erika Kylmänen

Maaselän alueelle on osoitettu 3. vaihemaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alue tv-1 377 (Maaselkä), joka säilyy energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tullessa voimaan. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on hyväksytty 27.5.2025. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa osoitettiin uusia tuulivoimaloiden alueita ja kaavaprosessin aikana tarkasteltiin myös aiempien vaihemaakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueita ja joitakin tv-alueita kumottiin. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa laadittiin myös uudet tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset ja samalla kumottiin 1. ja 3. vaihemaakuntakaavan tuulivoimarakentamisen yleiset suunnittelumääräykset. Tarkennuksia määräyksiin tuli vielä hyväksymisvaiheessa, joten uudet suunnittelumääräykset tulee huomioida kaavaselostuksessa ja jatkosuunnittelussa hyväksytystä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavasta. Hankkeen suhde määräyksiin tulee tarkistaa ja varmistaa, että ne toteutuvat.

Maakunnallinen ekologisen verkoston selvitys on valmistunut ja se oli huomioitu selostuksessa. Selvityksen paikkatietoaineisto on saatavilla nettisivuilta, joita kannattaa hyödyntää selostuksen kartoissa.

Kaavaselostukseen kommenttina: Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastostrategiat ovat korvautuneet Pohjois-Pohjanmaan ilmastotiekartalla. Uuden maakuntaohjelman laatiminen on aloitettu.

Maaselän osaleiskaava on maakuntakaavan mukainen ja vaikutukset on arvioitu selostukseen.

Sanginkylän kulttuurimaisema-alueeseen kohdistuu osin suuria vaikutuksia, mutta ehdotukseen ei ilmeisesti ole tulossa lieventämistoimenpiteitä.

Pohjois-Pohjanmaan museo, Mika Sarkkinen ja Samuli Paitsola

Lausunnon huomioidut olivat lähinnä teknisiä korjauksia.

VARK-alueet, valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset alueet, tulivat voimaan maaliskuun alussa. On suositeltavaa, että ne huomioidaan kaavaselostukseen. Lähimmät alueet sijaitsevat noin 20–25 km etäisyydellä Maaselästä ja ne voisi lisätä valtakunnallisesti arvokkaiden karttaan ja mainita tekstissä. Lisäksi muinaisjäännöksen Maaselkä 2 kuvaus tulee päivittää selostukseen, sillä se on päivittynyt rekisteriin inventoinnin jälkeen. Kaavamerkinnoista poistetaan vastuumuseon nimi (Pohjois-Pohjanmaa).

Sanginkylän kulttuurimaisema sijaitsee 3 km päässä suunnittelualueesta. Alue on arvotettu luonnon- ja agraarimaisemana maakunnallisesti arvokkaasti, joten teollinen elementti muuttaa maisemaa merkittäväksi. Kulttuurimaiseman alkuperäiset arvot menetetään osittain ja seuraavan maisemainventoinnin yhteydessä alue tulee arvioida uudelleen. Vaikutuksia voidaan lieventää voimaloiden korkeutta laskemalla tai sijaintia muuttamalla.

- Linjama/ELY: vaikutusten arviointia on päivitetty korkeuden nostolle ja vaikutusten merkittävyyttä on verrattu aikaisempaan voimalakorkeuteen. Onko ehdotusvaiheeseen tulossa lieventämistoimenpiteitä?
 - Tuunanen: Näkemys on, että tällä voimasijoittelulla ja -korkeudella edetään. Voimaloiden korkeus ja määrät ovat maltillisia verrattuna lähiseudun hankkeisiin. Voimaloiden sijoitteluun ei voida tehdä suuria muutoksia. Pihapiireissä ja avoimilla alueilla puuston lisääminen ja säilyttäminen voi vähentää voimaloiden näkymistä paikallisesti.
- Paitsola/Museo: Selostusta voisi päivittää siltä osin, mitä lieventämistoimenpiteitä on todella tehtävissä ja tullaanko lieventämistä tekemään.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut, Camilla Vihanta ja Anita Valkonen

Ei lisättävää. Mallinnukset on tehty vaaditulla tavalla.

Ilmatieteenlaitos, Annakaisa von Leber

Lausuntoon ei ole lisättävää. Kaava on hyväksyttävissä Ilmatieteenlaitoksen näkökulmasta.

Oulun kaupunki, Jarmo Pohjola

Yli-Vuoton maisemavaikutukset ovat oleelliset Oulun kaupungin osalta. Etäisyyttä suunnittelualueeseen on yli 10 km, joten vaikutukset eivät ole suuret. Hyvä, että kohteesta on tehty havainnekuva.

Pohjois-Pohjanmaan ELY, Veli-Matti kangas ja Markku Siira

Kasvillisuutta ja luontotyyppejä koskeva puheenvuoro lähetetään myöhemmin kirjallisena ja liitetään muistioon.

Sähköposti Markku Siira 9.6.2025: "ELY:n luonnonsuojelulla ei ollut kommentoitavaa kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta."

Tehty toinen pöytälaskenta nähtiin hyvänä. Viirupölyllään ei todennäköisesti kohdistu suuria vaikutuksia. Huuhkajan osalta tilanne on vaikeampi, sillä kyseessä on herkkä laji ja äänihavaintoja tehtiin suunnittelualueelta, mikä viittaa reviirin sijoittuvan sinne. Pesinnälle haitalliset toimet tulisi ajoittaa pesimäkauden ulkopuolelle. Luonnonsuojelulaissa kielletään lintujen pesimisen häiritseminen ja toistuvassa käytössä olevien pesien hävittäminen on kiellettyä myös pesimäkauden ulkopuolella. Huuhkaja voi käyttää samaa pesää useana vuonna. Suunnittelualueelta pesää ei ole löydetty, joten kasvillisuusselvityksen yhteydessä voisi vielä etsiä huuhkajan pesimäpaikkaa ainakin voimalapaikoilta ja potentiaalisilta alueilta. Jos pesäpaikkaa ei pystytä varmentamaan, hanke ei ole haitaton, sillä suurella todennäköisyydellä todettu reviiri häviää, mutta lainsäädännöllistä estettä ei ole, jos varsinaista pesäpaikkaa tahallisesti ei hävitetä.

Muiden direktiivilajien osalta ei nähdä tarvetta täydentää lausuntoa. Suden osalta tilanne elää koko ajan ja tarve selvittää suden ydinalueita voi muuttua. Tieto alueen susireviireistä talvella 2024–2025 julkaistaan vasta myöhemmin syksyllä. Suden lainsäädännöllinen asema on jollakin aikataululla muuttumassa.

5 Jatko-toimenpiteet

Kaava etenee kunnassa nopealla aikataululla, jos kesällä tehtävien selvitysten osalta ei esiinny työneuvottelua vaativia havaintoja. Tarvittaessa pidetään työneuvotteluja.

6 Muut asiat

Ei muita asioita.

7 Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 14.47.